

Gdańsk, dnia 04.10.2023r.

Informacja prawna nr 5/2023r

Pytanie: „Czy Pielęgniarka spełniająca definicje pielęgniarki systemu ratownictwa medycznego może realizować medyczne czynności ratunkowe oraz czynności inne niż medyczne czynności ratunkowe przewidziane w ustawie o PRM realizować w ramach indywidualnej praktyki pielęgniarskiej?”

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. 2023.1541);
2. Ustawa z dnia 1 grudnia 2022 r. o zawodzie ratownika medycznego oraz samorządzie ratowników medycznych (Dz.U. 2022 poz. 2705);
2. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych udzielanych przez pielęgniarkę albo położną samodzielnie bez zlecenia lekarskiego (Dz. U. z 2017 r. poz. 497).
3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie medycznych czynności ratunkowych i świadczeń zdrowotnych innych niż medyczne czynności ratunkowe, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego (Dz. U. 2023 poz. 1180).

Informacja prawna

W skład zespołów ratownictwa medycznego zgodnie z art. 36 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym wchodzi osoby uprawnione do wykonywania medycznych czynności ratunkowych:

- a) co najmniej dwie w podstawowym zespole ratownictwa medycznego: pielęgniarka systemu i/lub ratownik medyczny,
- b) trzy zaś w specjalistycznym zespole ratownictwa medycznego lekarz systemu, pielęgniarka systemu i/lub ratownik medyczny.

Pielęgniarka systemu to pielęgniarka, która ma tytuł **specjalisty lub specjalizuje się** w dziedzinie pielęgniarstwa ratunkowego, anestezjologii i intensywnej opieki, chirurgii, kardiologii, pediatrii lub

ukończyła kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa ratunkowego, anestezjologii i intensywnej opieki, chirurgii, kardiologii, pediatrii **oraz** ma co najmniej **trzyletni staż pracy** na oddziałach tych specjalności, oddziałach pomocy doraźnej, w izbach przyjęć lub pogotowiu ratunkowym.

W art. 1 wyżej cytowanej ustawy określony został **cel utworzenia i utrzymywania systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego**. Komentowana regulacja wskazuje, że to zadaniem państwa jest zapewnianie pomocy **każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego**. **W celu realizacji tego zadania utworzony został system Państwowego Ratownictwa Medycznego, który działa z ramienia państwa, a w dalszych przepisach ustawy nazywany jest „systemem”**.

Komentowana ustawa, określając zasady zapewniania pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego, realizuje w praktyce konstytucyjną zasadę ochrony zdrowia. Zgodnie z art. 68 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej każdy ma prawo do ochrony zdrowia, a obywatelom - niezależnie od ich sytuacji materialnej - władze publiczne zapewniają równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych. Warunki i zakres udzielania świadczeń określa ustawa. Komentowana ustawa oraz akty wykonawcze do niej określają zakres i warunki udzielanych świadczeń zdrowotnych każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego, a tym samym realizują konstytucyjną zasadę prawa każdej osoby do ochrony zdrowia. (...) Należy jednak wyraźnie wskazać, że państwo - oraz działający z jego ramienia system Państwowego Ratownictwa Medycznego - zobowiązane jest do udzielenia pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego. Udzielenie pomocy nie może być uzależnione od spełnienia jakichkolwiek innych przesłanek niż znajdowanie się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego; nie może być uzależnione w szczególności od np. wieku, płci, posiadania obywatelstwa polskiego, legalności pobytu cudzoziemca czy też od faktu podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu.¹

Przykładowe medyczne czynności ratunkowe, które mogą być wykonywane samodzielnie przez ratownika medycznego i pielęgniarkę systemu:

- a) Ocena stanu pacjenta w celu ustalenia postępowania i decyzji o podjęciu lub odstąpieniu od medycznych czynności ratunkowych.
- b) Układanie pacjenta we właściwej pozycji uzależnionej od stanu pacjenta lub odniesionych obrażeń.
- c) Odsysanie treści z dróg oddechowych.

- d) Podjęcie tlenoterapii biernej lub wspomagania oddechu lub wentylacja mechaniczna.
- e) Intubacja dotchawicza w nagłym zatrzymaniu krążenia.
- f) Wykonanie i ocena zapisu EKG.
- g) Monitorowanie czynności układu oddechowego i układu krążenia nieinwazyjnymi metodami.
- h) Podawanie leków(...).

Przykładowe czynności ratunkowe, które mogą podjąć ratownik medyczny i pielęgniarka systemu pod nadzorem lekarza:

- a) Intubacja dotchawicza w laryngoskopii bezpośredniej w przypadku innym niż nagłe zatrzymanie krążenia z użyciem środków zwiotczających.
- b) Cewnikowanie pęcherza moczowego.
- c) Zakładanie sondy żołądkowej i płukanie żołądka.
- d) Podawanie na zlecenie lekarza leków (...).

Wnioski:

1 Należy zasygnalizować, że niektóre z czynności ratunkowych wskazanych przykładowo w Informacji są także czynnościami, które są wykonywane poza ratownictwem medycznym PRZEZ PIELEŃNIARKI np. podanie leków.

2. Zdaniem udzielającego informacji prawnej, zgodnie z regulacją art. 4 komentowanej ustawy **każdy**, kto zauważy osobę lub osoby znajdujące się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego lub jest świadkiem zdarzenia powodującego taki stan, w miarę posiadanych możliwości i umiejętności ma obowiązek niezwłocznego podjęcia działań zmierzających do skutecznego powiadomienia o tym zdarzeniu podmiotów ustawowo powołanych do niesienia pomocy osobom w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego. Powyższa regulacja nakłada **obowiązek** podjęcia działań zmierzających do powiadomienia systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego o osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego. Oznacza to, że jeśli w praktyce pielęgniarskiej dojdzie do sytuacji opisanej wyżej to pielęgniarka może wykonać czynności ratunkowe zgodnie z ww. ustawą a także powinna powiadomić PRM.

Agnieszka Śliwińska
RADCA PRAWNY